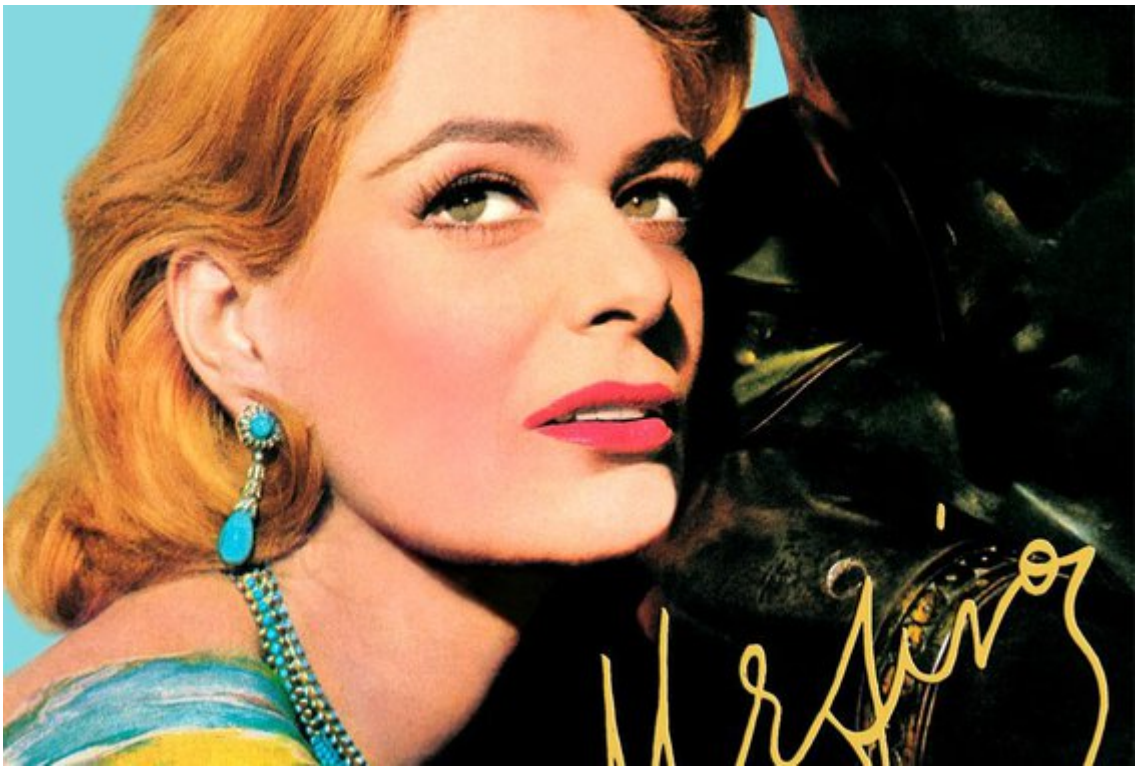
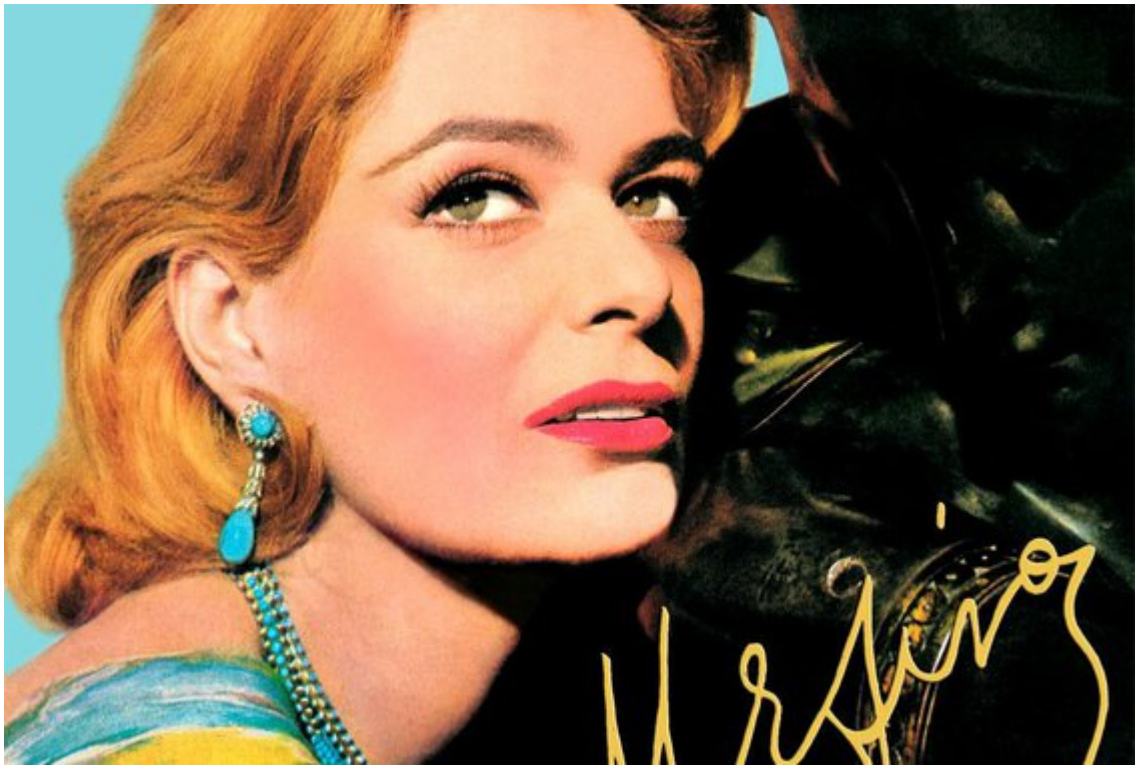
19 Ιουλίου 2019

“Με λένε Μελίνα… Απ’ τη Μερκούρη”.

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

“Καλά, και τι θα λέτε στον κόσμο όταν ρωτάει από πού πήρε το όνομά του το μωρό”;. Ήμουν έξι μηνών έγκυος και δεν ξέρω πόσες φορές είχα να απαντήσω σ’

αυτή την ερώτηση. “Θα εξηγάει το μωρό καλέ, τι αγχώνεστε”;. Το μωρό γεννήθηκε τρεις μήνες μετά κι εγώ είχα πέσει πολύ έξω. Τα επόμενα δύο χρόνια είχα να εξηγώ σε γνωστούς και αγνώστους πως, ναι, αγαπάμε πολύ τις γιαγιάδες της, αλλά η μάνα της -που ‘βαλε είκοσι κιλά για να την γεννήσει- “Μελίνα” ήθελε να την βγάλει. Γίνεται δυο χρονών το παιδί και, με το που άρχισε να στρώνει η ομιλία της, την δασκαλεύω όταν την ρωτάνε από πήρε το όνομά της, ν’ απαντάει “Απ’ τη Μελίνα Μερκούρη”. Το ‘μαθε η μικρή παπαγαλία και, χωρίς να ξέρει ποια στο καλό είναι η Μελίνα Μερκούρη άρχισε να το διαδίδει, χωρίς να τη ρωτάει κανείς κιόλας: “Με λένε Μελίνα. Απ’ τη Μερκούρη”. Κι αυτό συνεχίζει να δημιουργεί απορίες στον κόσμο. Κι εγώ συνεχίζω να απαντάω στις ερωτήσεις αγνώστων…

Η Μελίνα

Ηφαιστειώδης και υπέρκομψη, στο άκουσμα του ονόματός της, εδώ στην Κύπρο, θα συγκόψεις διάφορες αντιδράσεις. Χαριτωμενιές του τύπου “η τρελοπασοκτζού”, σχόλια από συντηρητικές κυριούλες που στο “Ποτέ την Κυριακή” δεν είδαν την μαγεία, αλλά μια πόρνη του Πειραιά, εκδηλώσεις θαυμασμού, που χωρίς πολλά-πολλά συνοψίζουν την σπουδαιότητά της: “Ω! Η Μελίνα!”. Τα πιο συγκινητικά σχόλια, βέβαια, τα ‘χω ακούσει από συντοπίτισσές μας, που βρέθηκαν να βαδίζουν δίπλα της στη μεγάλη πορεία των γυναικών, από την Δερύνεια προς την κατεχόμενη πόλη της Αμμοχώστου, το 1975.

Στην πρώτη μεγάλη πορεία των γυναικών τον Απρίλιο του 1975

Τον Ιούλιο του ίδιου χρόνου η Μελίνα είχε ξαναρθεί στην Κύπρο για να γυρίσει, για λογαριασμό της ΕΡΤ, ντοκιμαντέρ για την Εισβολή. Η Μερκούρη είχε συνομιλήσει με μάνες και συζύγους αγνοουμένων, με μέλη της Εθνικής Φρουράς, τον Γλαύκο Κληρίδη -τότε εκπρόσωπο της ελληνοκυπριακής πλευράς- και τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Η ερμηνεία της ιδίας στο τραγούδι της Ελένης Καραΐνδρου “Αντινανούρισμα”, σε στίχους Κ. Χ. Μύρη, ήταν εκπληκτική. Το ντοκιμαντέρ αυτό δεν προβλήθηκε τότε απ’ την ελληνική τηλεόραση κι όταν η ίδια, ως Υπουργός Πολιτισμού το αναζήτησε στα αρχεία της ΕΡΤ, ήταν αφανισμένο. Τρία χρόνια μετά το θάνατό της, το ντοκιμαντέρ… βρέθηκε και προβλήθηκε από την ΕΡΤ1.

Το ντοκιμαντέρ της Μελίνας για την Κύπρο. 1975.

Η Μερκούρη αγαπούσε την Κύπρο, και το γεγονός ότι η Λευκωσία εντάχθηκε στις πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, οφειλόταν σ’ αυτήν. Λέγεται μάλιστα πως το γνωστό τραγούδι του Διονύση Σαββόπουλου “Για την Κύπρο”, απ’ το άλμπουμ “Η ρεζέρβα” του 1979, γράφτηκε ύστερα από προτροπή της ιδίας. Κι ας

μην ξεχνάμε το… αστείο περιστατικό που της συνέβη σε μια επίσκεψη της στην Κρήτη, εν έτη 1956, και το οποίο συμπεριλήφθηκε στην αυτοβιογραφία της “Je suis née grecque”, δεκαπέντε χρόνια μετά. Στο συμβάν αναφέρεται και στην πιο κάτω συνέντευξη που έδωσε με τον Ντασέν στην ΕΡΤ και στον Φρέντυ Γερμανό.

Η Μερκούρη και ο Ντασέν φιλοξενούμενοι στον Φρέντυ Γερμανό.

Η ηθοποιός

Στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, η Μερκούρη γίνεται δεκτή το 1938 και έξι χρόνια μετά θα κάνει την πρώτη της θεατρική εμφάνιση στο Βρετάνια με το έργο του Αλέξη Σολομού “Το μονοπάτι της Λευτεριάς”. Θα μεσολαβήσουν δεκαεννέα στο σύνολο θεατρικές παραστάσεις μέχρι το 1949, όταν ανέβηκε στην σκηνή για να υποδυθεί την Μπλανς Ντιμπουά στην παράσταση “Λεωφορείον ο Πόθος”, ένα ρόλο σταθμό στην καριέρα της. Θα ακολουθήσουν άλλες οκτώ θεατρικές παραστάσεις στην Ελλάδα, ενώ το 1951 η Μερκούρη θα πρωταγωνιστεί παράλληλα και στην Γαλλική θεατρική σκηνή. Μούσα του θεατρικού συγγραφέα Μαρσέλ Ασάρ, θα συνεχίζει την παράλληλη πορεία της, μεταξύ Παρισιού και Αθήνας, ενώ το 1960 θα συμπρωταγωνιστήσει με τον πρωτοεμφανιζόμενο τότε Γιάννη Φέρτη, στο Θέατρο Τέχνης και την παράσταση “Γλυκό Πουλί της Νιότης”. Ο σημαντικότερος σταθμός της Μερκούρη στο σανίδι ήταν αναμφισβήτητα με την παράσταση “Illya Darling”, στο Μπρόντγουέι, στις ΗΠΑ. Με συμπρωταγωνιστή τον Νίκο Κούρκουλο και μια καταπληκτική διασκευή της ταινίας “Ποτέ την Κυριακή”, μάγεψαν το κοινό. Με τον Κούρκουλο θα ανεβάσει στην Ελλάδα την “Όπερα της Πεντάρας”, το 1975, ενώ ένα χρόνο μετά θα υποδυθεί την “Μήδεια”. Το 1978 θα ανεβεί από το Ελληνικό θέατρο του Μάνου Κατράκη το “Συντροφιά με τον Μπρεχτ”, παράσταση για την οποία γράφτηκε απ’ το Θάνο Μικρούτσικο το “Άννα μην κλαις”. Θα ακολουθήσουν άλλες δύο παραστάσεις, το 1980, όταν ανέβασε ξανά το “Γλυκό πουλί της Νιότης” με τον Φέρτη και η θεατρική της καριέρα θα κλείσει με το “Ορέστεια” στην Επίδαυρο.

“Άννα μην κλαις”, από τη Μελίνα Μερκούρη.

Το κινηματογραφικό ντεμπούτο της Μερκούρη έγινε μ’ ένα… θεατρικό έργο, το “Στέλλα με τα κόκκινα γάντια”, του Ιάκωβου Καμπανέλλη, που είχε γραφτεί ειδικά γι’ αυτήν. Η αξέχαστη κινηματογραφική διασκευή, με τίτλο “Στέλλα”, προβλήθηκε το 1955 κι ήταν η μοναδική ελληνικής παραγωγής ταινία της Μελίνας. Για την ταινία “Ποτέ την Κυριακή”, ότι και να πει κάποιος, θα ‘ταν λίγο. Τα βραβεία που πήρε, με κορυφαίο αυτό της πρώτης γυναικείας ερμηνείας του Φεστιβάλ των Καννών και η υποψηφιότητά της για Όσκαρ -το οποίο έχασε απ’ την Ελίζαμπεθ Τέιλορ 1960- μιλούν από μόνα τους.

Η πολιτικός

Κόρη του βουλευτή και υπουργού Σταμάτη Μερκούρη και εγγονή του δημάρχου Αθηναίων Σπύρου Μερκούρη, η Μελίνα μπορεί να πει κανείς πως… άργησε να μπει στην πολιτική. Την επταετία 1967-1974, πολέμησε σφοδρά τη Χούντα, με συνέπεια να της αφαιρεθεί η ελληνική υπηκοότητα. “Γεννήθηκα Ελληνίδα και θα πεθάνω Ελληνίδα. Ο Πατακός γεννήθηκε φασίστας και θα πεθάνει φασίστας”, είχε δηλώσει τότε. Η Μελίνα έδωσε αρκετές συναυλίες και συναντήθηκε με πολλούς πολιτικούς και πνευματικές προσωπικότητες παγκοσμίου κύρους για να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο ενάντια στη Χούντα. “Ενοχλητική” και “αντισυμβατική” για κάποιους, δεν θα ήταν υπερβολή να πει κάποιος πως υπήρξε η πιο αποτελεσματική Υπουργός Πολιτισμού της Ελλάδας, αφήνοντας πίσω της έργα χειροπιαστά. Σπουδαία πολιτικός, που αφουγκραζόταν τον παλμό της εποχής και ίσως ένα απ’ τα λίγα πρόσωπα που μπορούσαν να “βγάλουν γλώσσα” στον Ανδρέα Παπανδρέου.

Ο έρωτας

Τον χειμώνα του 1939 η Μελίνα, έφηβη ακόμα, παντρεύεται κρυφά τον Πάνο Χαροκόπο, και οι δυο τους ενημερώνουν τις οικογένειες τους με το τηλεγράφημα “Γάμος ετελέσθη”. Ο Χαροκόπος θα υποσχεθεί να της παρέχει πλήρη ελευθερία για ν’ ασχοληθεί με το θέατρο, πράγμα που θα κάνει, μόνο που ο γάμος τους δεν θα έχει διάρκεια. Η Μελίνα θα γνωρίσει στο Φεστιβάλ των Καννών τον 44άχρονο Αμερικανό σκηνοθέτη Ζιλ Ντασέν. Θύμα του Μακαρθισμού, νυμφευμένος με τρία παιδιά και… λάτρης της κινηματογραφικής “Στέλλας”, ο Ντασέν θα την ερωτευτεί. Απ’ τον Μάιο του ’65 μέχρι και τον θάνατό της θα παραμείνουν μαζί.

Η αυτοβιογραφία

Το αυτοβιογραφικό της βιβλίο “Γεννήθηκα Ελληνίδα” ‘δανείζεται’ τον τίτλο του από την απάντηση που είχε δώσει στους δημοσιογράφους όταν της ζητήθηκε να κάνει δήλωση για την αφαίρεση της υπηκοότητά της στα χρόνια της Χούντας. Κυκλοφόρησε το 1971 και τα έσοδα από τις πωλήσεις του διατέθηκαν για τον

αντιδικτατορικό αγώνα.

Τα μάρμαρα

Η εκστρατεία για την επιστροφή των κλεμμένων μαρμάρων της Ακρόπολης είναι γνωστή. Στις βρετανικές αρχές είχε απευθυνθεί με τα εξής: “Πρέπει να καταλάβετε τι σημαίνουν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα για μας. Είναι το καμάρι μας. Είναι οι θυσίες μας. Είναι το υπέρτατο σύμβολο ευγένειας. Είναι φόρος τιμής στη δημοκρατική φιλοσοφία. Είναι η φιλοδοξία και το όνομά μας. Είναι η ουσία της ελληνικότητάς μας”. Είχε επίσης δηλώσει πως “Ελπίζω να δω τα Μάρμαρα πίσω στην Αθήνα προτού πεθάνω. Αν όμως έρθουν αργότερα, εγώ θα ξαναγεννηθώ”.

Το τέλος

Η Μερκούρη απεβίωσε στις 6 Μαρτίου του 1994, στο νοσοκομείο Memorial της Νέας Υόρκης, μετά από πολύχρονη μάχη με τον καρκίνο. Η σορός της έφτασε δυο μέρες μετά στην Ελλάδα και τέθηκε σε διήμερο λαϊκό προσκύνημα, ενώ κηρύχθηκε τριήμερο εθνικό πένθος. Υπήρξε η πρώτη Ελληνίδα που κηδεύτηκε με τιμές αρχηγού κράτους, ενώ ο διεθνής Τύπος έκανε λόγο για την “τελευταία ελληνίδα θεά”.

Το πολιτιστικό ίδρυμα

Μετά τον θάνατό της, ο Ζιλ Ντασέν, μετά από επιθυμία της και με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων παγκόσμιας ακτινοβολίας, δημιουργεί το Πολιτιστικό Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη. Φέτος, με αφορμή τα είκοσι χρόνια από τον θάνατό της διοργανώνονται στο Μουσείο Μπενάκη της Πειραιώς στην Αθήνα διάφορες εκδηλώσεις εις μνήμην της.

Η δική μου Μελίνα είναι σήμερα έξι χρονών. Εξακολουθεί να αναρωτιέται γιατί στο καλό την ρωτάνε όλοι από πού πήρε το όνομά της. Όταν όμως ακούει την γαλλική εκτέλεση του τραγουδιού “Δελφίνι Δελφινάκι” κορδώνει. Κι αυτό γιατί η Μερκούρη είχε αλλάξει τον στίχο και τον έκανε “Melina Melinaki”. Κι η μικρή συνεχίζει να κορδώνει γιατί, λέει, τραγουδούν γι’ αυτήν.

Πηγή: **city.sigmalive.com**